



**KÜÇÜK ÜRETİCİYİ İLGİLENDİREN MEVZUAT:
BİR GIDA TOPLULUĞUNA SATIŞ YAPAN HER ÜRETİCİNİN
BİLMESİ GEREKENLER
16 TEMMUZ 2015**

Bu mevzuat araştırmamızda küçük üreticileri bağlayan veya onlara muafiyet tanıyan yasal düzenlemeleri tespit etmeye çalıştık. Gıda toplulukları açısından fırsat olan veya dikkat edilmesi gereken noktaları saptadık. Maddeleri okurken sarı boyalı kısımlara özellikle dikkat edilmesini öneririz.

Bu derleme üreticilerle ve kamu görevlileriyle görüşmeler ve kapsamlı bir mevzuat taraması sonunda hazırlanmış olsa da eksikleri olabilir. Ayrıntılı bilgi için hukuki danışmanlık almanız faydalı olabilir. Dokümana eklenmesinde fayda gördüğünüz bilgiler olursa lütfen bizimle paylaşın.

İÇİNDEKİLER

1. VERGİLERLE İLGİLİ MEVZUAT.....	2
2. TİCARETLE İLGİLİ MEVZUAT.....	4
3. İŞLENMİŞ ÜRÜNLERLE İLGİLİ MEVZUAT.....	6

1. VERGİLERLE İLGİLİ MEVZUAT

Gelir Vergisi Kanunu, gerçek usulde vergilendirilmeye tabi olmanın ölçülerini ürün bazında belirliyor ve bu ölçüleri aşmayarak gerçek usulde vergilendirilmeyen çiftçileri beyannameden muaf tutuyor. Katma Değer Vergisi Kanunu da bu tip çiftçileri istisnalar arasında gösteriyor.

GELİR VERGİSİ KANUNU

Zirai kazançta vergileme / Madde 53

Çiftçilerin elde ettikleri zirai kazançlar, bu Kanunun 94 üncü maddesine göre hasılatları üzerinden tevkifat yapılmak suretiyle vergilendirilir. 54 üncü maddede yazılı işletme büyüklüğü ölçülerini aşan çiftçiler ile bir biçerdövere veya bu mahiyetteki bir motorlu araca veya on yaşına kadar ikiden fazla traktöre sahip olan çiftçilerin kazançları gerçek usulde (zirai işletme hesabı veya diledikleri takdirde bilanço esasına göre) tesbit olunarak vergilendirilir. **Kazançları gerçek usulde vergilendirilmeyen çiftçiler bu kazançları için beyanname vermezler.** (Ek cümle: 30/7/2003-4962/6 md.) Ancak, çiftçiye ait olmakla beraber ziraî işletmeye dahil edilmeyen biçerdöver veya bu mahiyetteki bir motorlu araç veya on yaşına kadar ikiden fazla traktörün işletilmesinden elde edilen gelirler ticarî kazanç hükümlerine göre vergilendirilir. Bu hükmün tatbikinde, aile reisi ile birlikte yaşayan eş ve velayet altındaki çocuklara ait işletmeler ile ortaklık halindeki işletmelerde işletme büyüklüğü toplu olarak nazara alınır. Ortaklıklarda, ortaklığın birden fazla işletmeye taalluk etmesi veya işletmelerin ayrı ayrı mahallerde bulunması durumu değiştirmez. 52 nci maddede yazılı tek işletmelerde işletme birden fazla ortaklıklara ait olsa bile bu ortaklıklara ait işletme büyüklüğü toplanmak suretiyle nazara alınır. Birden fazla zirai işletmede ayrı ayrı şahıslarla ortaklığı bulunanların işletme büyüklüğü ölçülerinin tesbitinde ortaklık payları toplamı esas alınır. 54 üncü maddede yazılı ziraat gruplarının bir kaç tanesi içine giren zirai faaliyetlerin bir arada yapılması halinde, en fazla iki gruba ait işletme büyüklükleri, bu gruplar için tespit olunan hadlerin yarısını aşanlar gerçek usulde vergilendirilir. Gerek şahsi işletmesi gerekse dahil bulunduğu ortaklıklar müstakilen işletme büyüklüğü ölçüsünün altında kaldığı halde, kendisine ait işletmenin ve ortaklıklardaki payların toplamı bu ölçüyü aşan çiftçiler gerçek usulde vergilendirilir. Payları toplamı ölçüleri aşmayan diğer ortaklar tevkifat yoluyla vergilendirilirler. Yarıcılık ortaklık sayılır.

İşletme büyüklüğü ölçüleri / Madde 54

Zirai kazancın gerçek usulde tesbiti bakımından bir takvim yılı içinde dikkate alınacak ölçüler şunlardır;

A) Arazi üzerinde yapılan faaliyetlerde

1 inci grup: Hububat ziraatinde ekili arazinin yüzölçümü toplamı; taban arazide 600, (900)

kıraç arazide 1200 (1700) dönüm;

2 nci grup: Bakliyat, afyon, susam, keten, kendir ziraatinde ekili arazinin yüzölçümü toplamı 300 (1000) dönüm;

3 üncü grup: Ayçiçeği ziraatinde ekili arazinin yüzölçümü toplamı 600 (950) dönüm;

4 üncü grup: Pamuk ziraatinde ekili arazinin yüzölçümü toplamı 300 (400) dönüm;

5 inci grup: Çeltik ziraatinde ekili arazinin yüzölçümü toplamı 200 (300) dönüm;

6 ncı grup: Pancar ziraatinde ekili arazinin yüzölçümü toplamı 200 (300) dönüm;

7 nci grup: Patates, soğan, sarmısak ziraatinde ekili arazinin yüzölçümü toplamı 200 (200) dönüm;

8 inci grup: Çay ziraatinde ekili arazinin yüzölçümü toplamı 40 (150) dönüm (Mahsul verebilecek hale gelmeyenler hariç);

9 uncu grup: Tütün ziraatinde ekili arazinin yüzölçümü toplamı 200 (200) dönüm;

10 uncu grup: Sebze ziraatinde ekili arazinin yüzölçümü toplamı 200 (200) dönüm;

11 inci grup: Sera ve çiçekçilik ziraatinde ekili arazinin yüzölçümü toplamı 8 (8) dönüm;

12 nci grup: Kavun ve karpuz ziraatinde ekili arazinin yüzölçümü toplamı 300 (300) dönüm;
13 üncü grup: Meyve verebilecek hale gelmiş fındık ziraatinde ekili arazinin yüzölçümü toplamı 250 (250) dönüm;
14 üncü grup: Meyve verebilecek hale gelmiş bağ ve incir ziraatinde ekili arazinin yüzölçümü toplamı 250 (250) dönüm;
15 inci grup: Meyve verebilecek hale gelmiş antep fıstığında 1500 (2500) ağaç;
16 ncı grup: Meyve verebilecek hale gelmiş zeytinliklerde 2500 (4500) ağaç;
17 nci grup: Meyve verebilecek hale gelmiş narenciyede 1250 (1500) ağaç;
18 inci grup: Meyve verebilecek hale gelmiş elmada 1000 (2000) ağaç;
19 uncu grup: Muz ziraatinde ekili arazinin yüzölçümü toplamı 20 (30) dönüm;
20 nci grup: Meyve verebilecek hale gelmiş kayısıda 1000 (2000) ağaç;
21 inci grup: Meyve verebilecek hale gelmiş armut, kiraz, vişne, şeftali de 1000 (2000) ağaç;
22 nci grup: Diğer meyve ürün ziraatinde ekili arazinin yüzölçümü toplamı 1000 dönüm (Meyve ve ürün verebilecek hale gelmeyenler ile palamut hariç); (1)
23 üncü grup: Büyükbaş hayvan sayısı 150 (150) adet (İş hayvanları ile iki yaşından küçük, büyükbaş hayvanlar hariç);
24 üncü grup: Küçükbaş hayvan sayısı 500 (750) adet (Bir yaşından küçük, küçükbaş hayvanlar ile kümes hayvanları hariç);

B) Arazi üzerinde yapılmayan zirai faaliyetler ile kara ve su avcılığında:

1 inci grup: Deniz ve iç su balıkları yetiştiriciliği;

a) Denizlerdeki sınırları belirlenebilen üretim alanlarında yapılan balık yetiştiriciliğinde (ağ kafes vb.) 500 (750) m²,

b) İç su balıkları yetiştiriciliğinde sınırları belirlenebilen havuz (beton, toprak vb), göl, gölet ve baraj gölleri gibi üretim alanlarında 600 (900) m²,

2 nci grup: Denizlerde yapılan balık avcılığında toplam tekne boyu 20 (20) metre;

3 üncü grup: Arıcılık ziraatinde kovan sayısı 500 (500) adet;

4 üncü grup: İpek böcekçiliği ziraatinde kutu sayısı 500 (500) adet;

Bakanlar Kurulu, Zirai Kazançlar, Merkez Komisyonunun teklifi üzerine, bu ölçüleri gerekli gördüğü bölgeler için yıllık olmak kaydıyla arazi ve ürün türlerine göre beş katına kadar artırmaya veya kanuni haddin az olmamak üzere yeniden tespit etmeye yetkilidir. Bu şekilde tespit olunan ölçüler, Resmi Gazete'de yayımlandığı tarihi takip eden takvim yılı başından itibaren yürürlüğe girer.

Yukarıda (A) bendinde zikredilen meyveli ve meyvesiz ağaçlarda meyve ve ürün verebilecek hale gelme durumu başlangıcı ile (B) bendinde işletme büyüklüğü gösterilmeyen zirai faaliyetlerde işletme büyüklüğü ölçüsü Tarım, Orman ve Maliye Bakanlıklarınca müştereken tespit olunur.

Devamı için tıklayın: <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.4.193.pdf>

KATMA DEĞER VERGİSİ KANUNU

Altıncı Bölüm / Madde 17

4. Diğer İstisnalar / b) (Değişik : 3/6/1986 – 3297/6 md.) Gelir Vergisi Kanununa göre gerçek usulde vergiye tabi olmayan çiftçiler ile aynı Kanunun 66 ncı maddesine göre vergiden muaf olan serbest meslek erbabı, ⁽²⁾ tarafından yapılan teslim ve hizmetler

Devamı için tıklayın: <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.3065.doc>

2. TİCARETLE İLGİLİ MEVZUAT

İlgili kanun ve yönetmeliğe göre doğrudan üreticiden tüketiciye yapılan perakende satışların toptancı haline bildirilmesi gerekliliği yok ancak burada “perakende” ve “bildirim miktarı” tanımlarına dikkat etmekte fayda var. Kanunda pazar yerlerindeki satışla ilgili sınırlandırmalar da belirtilmiş.

SEBZE VE MEYVELER İLE YETERLİ ARZ VE TALEP DERİNLİĞİ BULUNAN DİĞER MALLARIN TİCARETİNİN DÜZENLENMESİ HAKKINDA KANUN

Toptancı haline bildirim, malların toptan ve perakende alım satımı / Madde 4

(1) Aşağıda belirtilen mallar bildirim tabidir:

- a) Sınai üretimde kullanılmak üzere satın alınan mallar.
- b) İhraç edilmek üzere satın alınan mallar.
- c) İlgili mevzuatı çerçevesinde ithal edilen mallar.
- ç) 1/12/2004 tarihli ve 5262 sayılı Organik Tarım Kanunu kapsamında organik tarım faaliyetleri esaslarına uygun olarak üretilen ham, yarı mamul veya mamul haldeki sertifikalı ürünler.
- d) Üretici örgütlerince toptancı hali dışında satılan mallar.
- e) (Mülga: 28/3/2013-6455/67 md.)*
- f) İyi tarım uygulamaları kapsamında sertifikalandırılan ürünler.
- g) Fatura veya müstahsil makbuzu ile üreticilerden satın alınan mallar.

*6455 sayılı kanun Madde 67: 11/3/2010 tarihli ve 5957 sayılı Sebze ve Meyveler ile Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi yürürlükten kaldırılmıştır.

(Yürürlükten kaldırılan (e) bendi: “Üreticilerce perakende olarak doğrudan tüketicilere satılan mallar.”)

Pazar yerleri / Madde 7

(4) Üreticiler, pazar yerlerinde kendi ürettikleri mallar dışında ve toptan satış miktarının iki katından az olmamak üzere belediyelerce belirlenen miktarın üzerinde satış yapamaz.

Devamı için tıklayın:

<http://www.hal.gov.tr/Kanun/5957%20Say%C4%B1%C4%B1%20Sebze%20ve%20Meyvele r%20ile%20Yeterli%20Arz%20Talep%20Derinli%C4%9Fi%20Bulunan%20Di%C4%9Fer%2 0Mallar%C4%B1n%20Ticaretinin%20D%C3%BCzenlenmesi%20Hakk%C4%B1nda%20Ka nun.doc>

SEBZE VE MEYVE TİCARETİ VE TOPTANCI HALLERİ HAKKINDA YÖNETMELİK

Tanımlar / Madde 4

Bu Yönetmelikte geçen;

- d) **Bildirim miktarı: Adet ile yapılan satışlarda 150 adet, bağ ile yapılan satışlarda 50 bağ, kilogram ile yapılan satışlarda 100 kilogramı,**
- o) **Perakende satış: Tek seferde bildirim miktarının altında yapılan satışı, ifade eder.**

Yedinci Bölüm: Sisteme Kayıt, Bildirim ve Hal Rüsumu / Bildirimci ve diğer kişiler ile bunların sisteme kaydı / Madde 40

(1) Bildirimciler, organik ve iyi tarım uygulamaları kapsamında üretilen sertifikalı ürünler dâhil bildirim miktarı veya üzerindeki sebze ve meyvelerin her ne şekilde olursa olsun alımı, satımı ve devrini yapan gerçek veya tüzel kişilerdir. Bu kişiler şunlardır:

- a) Sınaî üretimde kullanmak üzere mal satın alan sanayiciler,*
- b) İhraç etmek üzere mal satın alan ihracatçılar,*
- c) İlgili mevzuatı çerçevesinde mal ithal eden ithalatçılar,*
- ç) Üretici örgütleri,*
- d) Komisyoncular,*
- e) Tüccarlar,*
- f) Üreticiden temin ettiği malları, tüketiciye satan market, manav, pazarcı ve diğer perakendeciler,*
- g) Üreticiden temin ettiği malları münhasıran kendi tüketiminde kullanan lokanta, otel, yemekhane, hastane ve yurt gibi kuruluşlar.*

(2) Bildirimciler, sisteme kaydolmak zorundadır. Birinci fıkrada belirtilen sınıflardan birden fazlasına sahip olanların kaydında, her bir sınıfa ilişkin bilgiler sisteme işlenir. 34 üncü maddenin on dördüncü fıkrası hükmü saklıdır. ...

Bildirim / Madde 41

(19) (Değişik:RG-1/7/2013-28694) Üreticilerin, ürettikleri malları perakende olarak doğrudan tüketicilere satması durumunda, satılan bu mallar hakkında bildirimde bulunulmaz.

Devamı için tıklayın:

<http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=7.5.16340&sourceXmlSearch=&Mevzuatliski=0>

3. İŞLENMİŞ ÜRÜNLERLE İLGİLİ MEVZUAT

Küçük miktarlarda üretim yapanların *Gıda Hijyeni Yönetmeliği*, *Hayvansal Gıdalar İçin Özel Hijyen Kuralları Yönetmeliği* ve *Hayvansal Gıdaların Resmi Kontrollerine İlişkin Özel Kuralları Belirleyen Yönetmelik* kapsamı dışında kalmasına dayanarak [Gıda İşletmelerinde Yerel, Marjinal Ve Sınırlı Faaliyetlerin Düzenlenmesine Dair Tebliğ](#) hazırlanmış olup benzer nitelikteki “Küçük Miktarlardaki Yumurtanın Doğrudan Arzına Dair Yönetmelik Taslağı”, “Coğrafi Kısıtları Bulunan Bölgelerde Yer Alan Düşük Kapasiteli Kesimhanelerin Hijyen Kurallarına Dair Yönetmelik Taslağı”, “Küçük Miktarlardaki Balıkçılık Ürünlerinin Doğrudan Arzına Dair Yönetmelik Taslağı” ve “Çiftlikte Kesilen Küçük Miktarlardaki Kanatlı ve Tavşanımsı Etlerinin Doğrudan Arzına Dair Yönetmelik Taslağı”nın 2015’te yürürlüğe girmesi bekleniyor.

Bitkisel veya hayvansal ürünleri işleyerek küçük ve/veya geleneksel üretim yapanlar için yürürlükteki avantaj oluşturabilecek ve/veya önem arz edebilecek kanun/yönetmelik maddeleri:

VETERİNER HİZMETLERİ, BİTKİ SAĞLIĞI, GIDA VE YEM KANUNU

İstisnâî uygulamalar / Madde 44

(2) Bakanlık, hijyen kurallarını da dikkate alarak, gıdanın üretimi, işlenmesi veya dağıtımına ilişkin, **geleneksel yöntemlerin kullanımına izin verebilir**; coğrafi kısıtları bulunan bölgelerdeki gıda işletmelerinin ihtiyaçlarının çözümüne yönelik istisnâî uygulamalar getirebilir.

Devamı için tıklayın: <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5996.pdf>

GIDA İŞLETMELERİNİN KAYIT VE ONAY İŞLEMLERİNE DAİR YÖNETMELİK

Altıncı Bölüm / Çeşitli ve Son Hükümler / İstisnai hükümler / Madde 12

(1) Aşağıda belirtilen gıda işletmeleri için ilgili kurumlardan usulüne göre alınan **izin belgesi/kayıt çıktıları işletme kayıt belgesi yerine kabul edilir**.

- Çadır, büfe ve seyyar satış araçları gibi taşınabilir ve/veya geçici gıda işletmeleri.
- Üreticisi tarafından küçük miktarlardaki birincil ürünlerin son tüketiciye veya son tüketiciye doğrudan satışını yapan yerel perakendecilere doğrudan arz eden yerler.
- Üreticisi tarafından çiftlikte kesilen kanatlı ve tavşanımsı etlerini, küçük miktarlarda ve çiğ et olarak son tüketiciye veya son tüketiciye doğrudan satışını yapan yerel perakendecilere doğrudan arz eden yerler.
- Yaban av hayvanları veya yaban av hayvanı etlerini küçük miktarlarda son tüketiciye veya son tüketiciye doğrudan satışını yapan yerel perakendecilere doğrudan arz eden avcılar.
- (Ek:RG-7/1/2014-28875) Avlamada kullanılan balıkçılık gemi ve tekneleri ile yetiştiricilik çiftlikleri.

Devamı için tıklayın:

<http://mevzuat.basbakanlik.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=7.5.15594&Mevzuatlliski=0&sourceXmlSearch=g%C4%B1da>

GELİR VERGİSİ KANUNU

İkinci Kısım / Muaflık ve İstisnalar / Birinci Bölüm / Esnaf Muaflığı - Vergiden muaf esnaf / Madde 9

Ticaret ve sanat erbabından aşağıda yazılı şekil ve suretle çalışanlar **gelir vergisinden muaf**tır.

6. (Değişik: 28/3/2007-5615/1 md.) Evlerde kullanılan dikiş, nakış, mutfak robotu, ütü ve benzeri makine ve aletler hariç olmak üzere, muharrik kuvvet kullanmamak ve dışarıdan işçi almamak şartıyla; oturdukları evlerde imal ettikleri havlu, örtü, çarşaf, çorap, halı, kilim, dokuma mamûlleri, kırpıntı deriden üretilen mamûller, örgü, dantel, her nevi nakış işleri ve turistik eşya, hasır, sepet, süpürge, paspas, fırça, yapma çiçek, pul, payet, boncuk işleme, tığ örgü işleri, ip ve urganları, **tarhana, erişte, mantı gibi ürünleri işyeri açmaksızın satanlar**. Bu ürünlerin, pazar takibi suretiyle satılması ile ticarî, ziraî veya meslekî faaliyetleri dolayısıyla gelir ve kurumlar vergisi mükellefi olanların düzenledikleri hariç olmak üzere; düzenlenen kermes, festival, panayır ile kamu kurum ve kuruluşlarınca geçici olarak belirlenen yerlerde satılması muaflıktan faydalanmaya engel değildir.

Devamı için tıklayın: <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.4.193.pdf>

GIDA HİJYENİ YÖNETMELİĞİ

Madde 2

(3) Bu Yönetmelik;

- Kişisel tüketim amacıyla birincil üretime,
- Kişisel tüketim amacıyla gıdanın hazırlanması, işlenmesi ve depolanmasına,
- Üreticisi tarafından küçük miktarlardaki birincil ürünlerin son tüketiciye veya son tüketiciye doğrudan satışını yapan yerel perakendecilere doğrudan arzına,
- Sadece, jelatin ve kolajen üretimi için hammadde sağlayan ve tanım gereği gıda işletmesi kapsamında olan toplama merkezleri ve tabakhanelere, uygulanmaz.

Çadır, büfe ve seyyar satış araçları gibi taşınabilir ve/veya geçici gıda işletmeleri, öncelikli yerleşim amacı özel konut olan ancak içinde gıdanın düzenli olarak piyasaya arzı için hazırlandığı bina ve satış makineleri için gereklilikler / Madde 12

(1) Taşınabilir ve/veya geçici gıda işletmeleri, özellikle hayvanlar ve haşerelerden kaynaklanan bulaşma riskini engelleyecek şekilde tasarlanır, inşa edilir, yerleştirilir, temiz tutulur ve iyi şartlarda korunur.

(2) Gerekli durumlarda;

- Personel hijyeninin yeterli düzeyde sağlanmasına yönelik olarak ellerin hijyenik bir şekilde yıkanması, kurulanması, hijyen kurallarına uyulması, gerekli durumlarda giysi değiştirme yerleri de dahil olmak üzere yeterli imkânlar sağlanır.
- Gıda ile temas eden yüzeylerin sağlam, kolay temizlenebilir ve gerekli durumlarda dezenfekte edilebilir olması gerekir. Bu yüzeylerin pürüzsüz, yıkanabilir, korozyona dayanıklı ve toksik olmayan maddelerden üretilmiş olması gerekir.
- Çalışma alet ve ekipmanlarının temizliği ve gerekli durumlarda dezenfeksiyonu için yeterli imkânlar sağlanır.
- Gıda işletmesinde yürütülen faaliyetlerin bir parçası olarak, gıdanın temizlenmesi durumunda bu işlemin hijyenik olarak yapılabilmesi için yeterli imkânlar sağlanır.
- Yeterli miktarda sıcak ve/veya soğuk içilebilir nitelikte su tedariki sağlanır.
- Tehlikeli ve/veya yenmeyen maddelerin ve sıvı veya katı atıkların hijyenik bir şekilde depolanması ve işletmeden uzaklaştırılması için yeterli düzenlemeler yapılır veya imkânlar sağlanır.

- f) Gıdanın yapısına uygun sıcaklık şartlarının korunması ve izlenmesi için yeterli düzenlemeler yapılır veya imkânlar sağlanır.
- g) Gıda mümkün olabildiğince bulaşma riskini önleyecek şekilde yerleştirilir.

Devamı için tıklayın: <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/12/20111217-5.htm>

*Yukarıdaki maddelerin bazılarında geçen “birincil üretim” ve “birincil ürün” kavramları Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu’nda tanımlanmıştır. *Birincil üretim* “kesimine kadar çiftlik hayvanlarının üretilmesi, sağımı, bitkisel ürünlerin hasadı da dâhil olmak üzere birincil ürünlerin üretilmesi, yetiştirilmesi, avlanma, balıkçılık ve yabanî ürünlerin toplanmasını”, *birincil ürünler* “topraktan ve hayvan yetiştiriciliğinden elde edilen ürünler ile avlanma ve balıkçılık yoluyla elde edilen ürünler dâhil birincil üretim ürünlerini” ifade eder.